

Autor: Marek Skřípský

Berlín, prosinec 1930...

Ve světle plynových lamp získával sníh lehce oranžový nádech. Ležel všude. Bílý příkrov zasypal ulice a silnou vrstvou pokryl střechy domů. Monotónně křupal pod botami a v nočním tichu vydával onen nezaměnitelný chroupavý zvuk. Chodec v elegantním kožeňáku jej ale nemohl slyšet a to hned ze dvou důvodů. Za prvé byl hluboce pohroužen do svých myšlenek a za druhé, ruch berlínského centra ono sněhové křoupání zcela přehlušoval.

„Berlín“ , pomyslel si chodec pohrdavě, „symbol celého dekadentního výmarského Německa. Berlín se všemi těmi zatuchlými pajzly, děvkami a šmelináři. Neuvěřitelné, co s ním výmarští demokraté za pár let provedli. Berlín plný hnusných natěsnaných domů, které už svou podobou musely člověka nakazit trdnomyslností. Celá ta nová architektura nikam nesměřuje, jsou to kůlny, postavené beze smyslu. Berlín plný ohavných tabarínů, nabízejících tu nejpokleslejší zábavu, přecpaný kšeftaři, liberály, komunisty a podobnou havětí. Berlín, který...

„Jedině Adolf Hitler nastolí spravedlivý pořádek!“ vtrhl do chodcových myšlenek výkřik jakéhosi mutujícího mladíka ve hnědém stejnokroji, který vrazil chodci do ruky nějaký leták s hákovým křížem a svižně kráčel dále, zanechávajíc přitom ve sněhu otisky vysokých holínek.

Chodec nechal leták lhostejně padnout do čerstvě napadaného sněhu, aniž by věnoval pozornost jeho obsahu.

„Hitler“ ušklíbl se v duchu stejně opovržlivě jako při předchozí myšlence. „Ti jeho nacisté, to je také pořádná pakáž. Ten rasový socialista by si mohl podat ruku s komunistickými pomatenci a demokratickými iluzionisty. Ne, takovým moc nepřísluší. Ta prokletá demokracie ho snad ještě vynese k moci.“ Chodec si přitáhl kabát blíže ke krku a setřel z tváře několik sněhových vloček, aniž by přerušil svůj vnitřní monolog.

„Taková drzost. Desátník a nedoučený čalouník by chtěl vést Německo. Co Německo... všechny Němce. Jazyk, jakým napsal *Můj boj*, tu svou slátaninu, musí svým plebejstvím urážet každého kulturního Němce. Jak se vůbec může porovnávat se mnou, důstojníkem a vědcem? Něco takového za císařství nepřicházelo v úvahu, to jen v té výmarské žvanírně může někdo takový zasedat v parlamentu a podílet se na politickém životě naší staroslavné německé vlasti.

Kdejaký Hitler nebo Thälmann smí mluvit s maršálem von Hindenburgem jako rovný s rovným. Taková nestoudnost. A vůbec celý ten systém diktatury stran. Hlupáci a obchodníci, malí lidé. Snad jen ti Huggenbergovi nacionálové za něco stojí... Škoda krve pumpovat ji do parlamentního labyrintu...”

Chodec poněkud zrychlil. Činil tak pokaždé, kdy se přiblížil na dohled noční vinárny Annabelle, kterou považoval za vzácný podnik. Dýchal z něj duch císařství a starých ctností.

Krása a noblesa, atmosféra kterou zažíval kupříkladu při posezeních s přáteli v rodinném sídle von Staufenbergů, toho starého šlechtického rodu pruských důstojníků.

Annabelle pro něj znamenala smaragdový ostrov v otrávených vodách berlínské dekadence. Vždy když usedal v pohodlném separe, připadal si trochu jako voják na dovolence. Za dveřmi noční vinárny jako by končilo objetí dekadentního Berlína, přestože se Annabelle nacházela téměř v samotném srdci města.

Nyní stál chodec u dveří a rázně vzal za decentně zlacenou kliku. Tlumené osvětlení vinárny jej přijalo do své náruče, jako již mnohokrát. Nově příchozí se letmo pozdravil s jakýmsi mužem v kapitánské uniformě a zaplul do svého oblíbeného separe u okna, kde byl dobrý výhled na ztemnělou ulici, osvětlenou jen městskými plynovkami.

Odložil si a ze stříbrného pouzdra vytáhl středně dlouhý doutník. Jeho zrak utkvěl na britském „Union Jacku“, vytepaném do ušlechtilého stříbra. „Dar od poručíka Billingsleyho, povzdechl si...ještě za války. To už je všechno tak dávno...“ Mužovy myšlenky se zatoulaly až k rozstříleným plánům západní fronty. Odřízli jsme jeho pozici, ale on se svou rotou téměř zničil jeden náš prapor než raněn padl do zajetí...“

Ze zapalovače vyšlehl plamínek, nad nímž návštěvník kavárny zapálil doutník. „Byl to velký muž, takový, který se v ocelových bouřích naplno projeví a nezklame. Historik a germanista, pravý anglický gentleman. Ano, takoví lidé mají řídit své země, ne hokynáři, kteří nevidí za minci. Co rozhovorů jsme s poručíkem Henry Billingsleym vedli...“

Host poválel kouř v ústech a uspokojeně vydechl obláček namodralého dýmu. Kožený kabát už sundal a nyní seděl u stolku v dobře padnoucím, avšak nikoliv okázalém obleku.

Starý číšník a majitel noční vinárny Annabelle v jedné osobě k němu neslyšně přistoupil, aby před něj postavil sklenku vína. „Moselské jako vždy“ usmál se zdvořile Franz Kohler, jak se onen vinárník ze staré školy jmenoval.

„Přeji příjemný večer, pane Jüngere“

(-)

„Zase jdu pozdě“ mružel si pro sebe třicátník zachumlaný do teplého baloňáku. *„Čert aby to spral. Ernst se sice ve společnosti vína a doutníků trápit nebude, ale určitě si neodpustí ironické poznámky o nedochvilnosti demokratů.“* Dlouhými rychlými kroky rozhrnoval sněhový povrch chodníku a zmenšoval tak vzdálenost ke svému cíli, noční vinárně Annabelle.

„Ilse a ty její pravidelné teplé večere“ vzpomenu se zvláštní směsicí něhy a výsměchu na důvod svého zpoždění. *„Jako by na tom stál svět... Kéž by znala naše stravovací návyky za války“* zahrál mu jaksi podvědomě na tváři lehký úsměv. *„Takové moře času uplynulo a pořád se k válce vracím... Všichni, kdo jsme tam tenkrát byli to máme pod kůží. Pro některé to všechno postupem času bylo romantické dobrodružství, jiným naštěstí zůstal rozum a jsou*

vzdálení starému vilémovskému patosu.“

Muž zašmátral v kapse baloňáku, odkud vylovil krabičku cigaret. Vzhledem ke svému spěchu se pokoušel zapálit cigaretu, aniž by ustal v chůzi, ale prosincový vítr sfoukl sirku dříve než se stačila rozhořet. Zastavil a po krátkém zápolení s větrem, zápalkami a prokřehlými rukama mohl úlevně nasát do plic svou porci nikotinu.

„Rozum...“ navázal na předchozí tok myšlenek, „Ernst by jím měl vynikat, je vzdělanější než já a určitě toho ví o dost více. A přesto opěvuje ty své ocelové bouře. Jako by měl mít člověk radost, když mu jde o kejhák, prší na něj a cpe se náhražkovou šlichtou. Dodnes vlastně pořádně nevím, proč nás tam poslali, ale je mi jasné, že ocelové bouře to je umělecká licence romantického intelektuála Ernsta. Možná taky způsob jak se vyrovnat s utrpením v zákopovém bahně, které stejně k ničemu nevedlo.“

Cigareta v polovině zničenonc zhasla, rozmrzelý kuřák ji s hejskovským gestem dlouhým obloukem vyplivl do sněhové závěje, kde takřka neznatelně zapadla do bílé vrstvy. Člověk v baloňáku mírně popotáhl nosem a počastoval chodník slinou.

„Ne, Ernst nemá rozum, na to je totiž až příliš vzdělaný. Všechna ta erudice a znalost, spojená s jeho filozofováním v něm ubila to, čemu říkáme zdravý rozum. Na druhou stranu, Ernst je ještě zlatý. Působí sice poněkud šosácky, ale je dost možné, že lidi jako on bude republika potřebovat, aby ji neovládl Hitler. Jaký paradox, demokraté se zase budou muset doprošovat černých, aby je chránili před hnědými. Ne, ne tenhle brajgl nemáme proto, že jsme válku prohráli, ale proto, že jsme ji vůbec začali.“

Dveře noční vinárny Annabelle tiše zavrzaly a muž v balonovém kabátě vešel dovnitř. Sotva si odložil, všímavý číšník Franz mu zamířil v ústrety : „Vítám Vás, pane redaktore, pan Jünger již sedí ve svém separe. Předpokládám, že si budete přát dvojitou kmínku, jak je u Vás zvykem.“

Erich Maria Remarque zdvořile přikývl a posadil se naproti Ernsta Jüngera.

„Budte vítán, kolego“ pronesl Jünger s junkerskou nonšalancí a stiskl muži naproti jeho pravici. *„Jak se daří, co nového v Hannoveru?“*

Dým z Jüngerova doutníku se líně vznášel podnikem a vrchní Kohler před Remarquea postavil vzornou řetízující kmínku.

„Vlastně ani nevím, Hannoverem vždycky jenom tak proplouvám, pokud tam vůbec jsem. Poslední týden jsem navíc trávil psaním reportáží z automobilových závodů.“ Redaktor Remarque se na okamžik odmlčel, aby výrazně zredukoval obsah kmínky ve sklenici, načež pokračoval : *„U těch aut člověk rychle zapomene na všechno. Není nad to sednout si se sklenkou pod slunečnick a pozorovat ty motorové obludy v akci.“*

Ernst Jünger připálil spolusedícímu cigaretu svým anglickým zapalovačem a lehce se

pousmál. Erich letmo poděkoval, natáhl do plic a s trpným výrazem dokončil úvahu : „Ale když je teplo, ne v takové slotě jako teď. I když...na zasněženém okruhu je víc bouraček a lidi si o nich rádi počtou.“

„Vaše fascinace automobilem je zajímavá“ zahrál Jüngerovi na tváři ironický úsměv, „začínám vás podezírat z futurismu, ten jejich kapotový fetišismus je vám zřejmě blízký.“

Remarque se chraplavě zasmál : *„ Automobil v plné rychlosti, to je vlastně taková malá ocelová bouře“* vrátil vtipně úder s narážkou na titul Jüngerovy knihy. *„takže to by vám vadit nemělo. No, nic, četl jste to ?“*

„Samozřejmě“ vytáhl Jünger z kožené aktovky jakýsi rukopis, *„dokonce jsem se neudržel a něco vám opřipomínkoval. Někdy kladně, jindy záporně.“*

Remarqueův zrak spočinul na svázaném rukopisu : *„Alespoň v něčem je pruská důslednost přínosná“* pravil sarkasticky. *„Nuže, hodnotte, váš soud mě zajímá.“*

Jünger rozvážně poválel v ústech doutníkový kouř a vydechl jej ven : *„Jste dobrý vypravěč, to je vaše silná stránka, jiný problém je samozřejmě to, o čem vyprávíte. Nebo spíše jak to vyprávíte“* opravil se záhy. *„Oproti předchozí knize je tam vidět zlepšení. A to nejen v rovině příběhu, který není už tak monotónní, ale také v obecných postojích.“*

Remarque překvapeně učinil chaotický škleb.

„No, ano“ pokrčil kritik rameny. *„Nevědomky se občas přibližujete k mé pozici, Erichu.“*

„To snad ne“ vytřeštil Remarque oči, *„to snad abych vstoupil do Stahlhelmu“* dodal ironicky, zatímco Jüngerovi přeletěl obličejem stín triumfálního úsměvu.

„Věřím, že to pro vás není potěšující zjištění, ale je to tak. Válka, to už v tomto rukopisu není jenom to bláto a špína jako v klidu na západní frontě. Najednou je to něco co vytvoří kamarádství. Jiné kamarádství než ve školní lavici. Kamarádství posvěcené prožitkem, který nelze koupit, jak výstižně konstatujete v první kapitole skrze postavu nadporučíka Heela, v němž tak trochu vidím sebe.“

Sklenice kmínky byla již prázdná a Remarque naznačil číšníkovi potřebu dalšího přidělu šnapsu : *„Vidíte správně, ale mé myšlenky analyzujete špatně“* pronesl směrem k Jüngerovi, *„našel jste v té knize cosi, co v ní vůbec není.“*

„V knize je vždy přesně to, co v ní čtenář najde“ opáčil rozhodně konzervativní spisovatel Jünger, popíjeje přitom víno. *„Písmena jsou kód, který je třeba dešifrovat a nalézt všechny jeho významy. I ty o kterých sám autor neví. Které má zasuté v těch nejtajnějších hlubinách mysli.“*

Erich Maria Remarque se komicky zaculil : *„Nejtajnější hlubiny mysli...“* řekl pobaveně.

„Nejsme tady na akademické disputaci o romantismu, Ernste. Mluvte sakra konkrétně. Teď nesedíte v doutníkovém klubu s oficíry a šlechtici. Jsem jen demokratický redaktor sportovního plátku, tak to mějte na paměti a podle toho jedněte.“

„Pokusím se“ neopouštěl Jüngera vyrovnaný úsměv. *„Víte... přes to vaše barvitě líčení, kterým čtenáře přesvědčujete o své nenávisti k válce tu pacifistickou clonu sem tam protrhne paprsek něčeho přesně protikladného.“*

Byla by ta vaše parta z knihy taková nebýt té zkušenosti z ocelové bouře? Ne, nebyla a vy to dobře víte. Po maturitě by se možná ani neviděli. Ne, ne, Erichu, kamarádství, které popisujete je produktem války.“

Remarque vyprázdnil druhou sklenici kmínky jediným mohutným nádechem a požádal o jídelní lístek, zatímco Jünger pokračoval.

„Navíc je ve vašem rukopisu hned několik postav takřečené pruské orientace, které vyznívají v porovnání s rozervaným hlavním hrdinou velmi sympaticky. Víím, že to nebylo vaším záměrem, ale stalo se. To jsou ty nejtajnější hlubiny mysli“ zdůraznil Jünger poslední vyřčenou větu, pročez si objednal další sklenici vína.

„Mimochodem, už víte jak tu knihu pojmenujete?“

„Cesta zpátky“ odpověděl Remarque, jehož oči brouzdaly jídelním lístkem. *„Teda... moc tady toho k zakousnutí není, v tom vašem oblíbeném podniku“* zamručel nespokojeně. *„Jaké postavy máte na mysli?“*

„Nejste v hostinci, ale v noční vinárně“ začal Jünger bránit „svůj“ podnik, čímž narušil předchozí myšlenkovou linii, k níž se posléze vrátil. *„Ty postavy... Tak třeba ten nadporučík Heel, to jsem v podstatě já, takže mi ani nemůže být nesympatický“* zasmál se Jünger. *„Já víím, že ten člověk má působit jako chladný fachidiot z pruské kadetky, jenomže ono tomu tak není.“*

Remarque se opět zatvářil nechápavě.

„Není“ opakoval Jünger. *„Na čtenáře bude působit jako jistý ostrov stability v moři rozháraných osobností kladných hrdinů. Přisuzujete mu staré pruské ctnosti a přiznáváte, že díky nim požíval respektu – respektu díky cti, patriotismu, obětování se pro věc, profesní zdatnosti, odvaze. Heel je muž, který stojí nohama pevně na zemi a myšlenkami se přitom dotýká vysokých cílů.“*

Vy jste ho nechal polemizovat s tím „prostým vojínem“ Weilem“ smetl Jünger z obleku smítko doutníkového popela. *„Ovšem ten melancholický kupčik Weil působí vedle Heela jako naprostý ubožák.“*

Remarque mlčky naslouchal a Jünger si užíval okamžik. Poznal, že svého spisovatelského

kolegu zaskočil : „*On to není jenom Heel. Co třeba postava toho ostrostřelce Bruna Mückehaupta...? Ten si neodnesl žádnou deziluzi ani postižení. Splnil povinnost frontového vojáka a po válce uvykl normálnímu životu. Vzorný otec, vážený člen pospolitosti.*“

Jünger se na okamžik odmlčel, pohlédl ven skrz okno vinárny a vypadal jako by hledal další vhodná slova. Remarque využil krátké přestávky spolustolovníka k objednání vaječné omelety na špeku.

„*A když k tomu ostrostřelci přijde na návštěvu váš hlavní hrdina a vypravěč celého příběhu*“ navázal Jünger plynule na přechozí výklad, „*zasluhuje ve srovnání s ukotveným Mückehauptem téměř politovat. Váš hlavní hrdina, ten... Ernst Birkholz, to je tragický rozervanec. Vy sice tvrdíte, že to z něj udělala válka, ale proč tam tedy vystupují i postavy, na kterých nenechala viditelnějších stop ?*“

On je vlastně ten Birkholz docela nudný, stejně jako někteří další, ale vy to zachraňujete tím svým vyprávěním, před kterým musím objektivně smeknout.

A taky se mi líbí celková kompozice. Působivé nenavazující situace, které dávají dohromady naprosto souvislý děj. Vyhrál jste si s tím jako byzantský mozaikář při výzdobě chrámu.“

Remarque si zapálil další cigaretu, kterou vzápětí zadusil, když se před ním objevila už na první pohled poctivá omeleta. „Zatracený lišák, ten Ernst“, pomyslel si, „vůbec bych se nenadál, že mě takhle přivede do rozpaků.“

„*Dobrou chuť*“ popřál mu Jünger, načež upil ze vkusně broušené skleničky trochu vína. „*Nebude vám, doufám, vadit, pokud budu vaši knihu v podobném duchu recenzovat na stránkách našeho tisku...*“

„*Kdepak*“, máchl Remarque klackovitě vidličkou, z níž odlétl kousek klobásy, „stejně to nečtu.“

„*Škoda*“ pronesl Jünger téměř otcovsky, „*měl byste si přečíst i něco jiného, než co šíří sociální demokrati a centristi.*“

„*O politice a společnosti už nečtu vůbec nic*“ opáčil Remarque. „*Stačí co kolem sebe vidím. Jako správný plebejský barbar a milovník dekadentní demokracie postrádám vaši junkerskou úroveň*“, dodal jízlivě. „*Takže zůstávám u sportu a skandálů mezi hereckou smetánkou.*“

„*Ta vaše demokracie, Erichu*“, zatáhl Ernst poněkud podrážděně z doutníku, „*přivedla do parlamentu komunisty a nacisty. A nacisté mají docela nakročeno, kolego. Jak je chcete zastavit ? Demokraticky ? Vždyť oni se díky té úžasné výmarské demokracii dostali tam, kde teď jsou. A je demokracie vůbec dostatečně silná, aby zvládla někoho tak odhodlaného ? Císařství by si s hnědými jistě poradilo a přitom to byl plně právní stát. Svobody byly zaručeny a na plnění záruk dohlížela elita. Elita, která se nikdy nemusela doprošovat ulice a žadonit o hlasy totálně plochých existencí.*“

„Vámi tolik milované císařství vehnalo vámi stejně tak milované Německo do války“ odsekl stejně prudce Remarque. „Takže císařství by teď mělo být nějakou dobu zticha.“

„No a ?“ rozhodil Jünger rukama. „Války se vedly, vedou a vést budou. Dějiny národů jsou velmi často zároveň dějinami válek.“ Válka patří k přirozenosti člověka a s tím nic nenaděláte. Problém samozřejmě spočívá v tom, že jsme nevyhráli. Ono je také těžko vyhrát, když máte na své straně zdegenerovanou rakousko uherskou pseudoříši a proti sobě skutečně mocnou anglickou monarchii a dynamickou, tvůrčí, bohatou Ameriku. Co jsme museli kvůli těm neschopným austriákům přesunout jednotek na Balkán, když jim tam Srbové napráskali. To pak u Paříže chybělo...“

Remarque odsunul stranou prázdný talíř : *„Nerad ruším vaše rozjímání nad smutným koncem ocelové bouře“, nicméně bych vám rád řekl, že války začínají tehdy, když se ony elity, ke kterým se tak hrdě radíte, začnou nudit. Když chtějí uspokojovat své elitní ambice. Když se chtějí dívat na ten krvavý cirkus a připomenout si, co že to můžou rozpoutat. A je jedno, jestli jsou to průmyslníci, kteří pro slávu a kapsu touží po střetu svých Fokkerů s Camely a Spady, nebo konzervativní intelektuálové, co by rádi utekli od moderny a vrátili se k romantickým ideálům.“*

Erich Maria Remarque konečně potáhl z před chvílí odepřené cigarety a pokračoval ve vzrušeném rozhovoru : *„Normálního člověka nezajímá ani rychlost letícího Fokkeru ani údajně autentický nacionální romantismus. Normální člověk tohle nepotřebuje. Proto se tak úporně bráníte demokracii a hájíte ty vaše elity, Ernste. Víte, že lidé chtějí něco úplně jiného. Demokracie je totiž vaším koncem.“*

A jen tak na okraj, teď jste mi odhalil výrazný rozdíl mezi nacisty a nacionalisty“ zašklebil se Remarque ve sžíravě sarkastickém úsměvu. „Jedni viní za porážku zdegenerované židovstvo, druzí zdegenerovanou podunajskou monarchii, úsměvné“

„Normálního člověka jste si vysnil“ odrážel Jünger spolustolovníkův výpad. „A že ho nezajímá útek od moderny ? Tak se podívejte do knihkupectví a zajděte do galerie. Ovšem, samozřejmě ne tady v Berlíně, v tom hlavním štábu výmarské trapnosti. Lidé to možná běžně nenazvou útekem od moderny, ale iracionální citový obdiv ke kraji, minulosti a mýtům oslovuje kdekoho více než sledování černého čtverce v berlínské obrazárně.“

A co všechny ty výlety do přírody, ke starým hradům, bitevním pláním, pramenům řek... ? To je útek, Erichu, útek od berlínských betonových kvádrů, špinavých obchodů a šedých ulic plných nýmandů.

Ano, demokracie možná bude naším koncem, ale čím bude začátkem ? Hnědých a rudých. Politických kšeftařů, žonglérů a hochštaplerů.“

„Ne“, zavrtěl Remarque rezolutně hlavou. „Demokracie přežije všechny Hitlerly světa jako věčně přitažlivá myšlenka. Bude začátkem těch, kteří nemají nebezpečné velké ideály. Lidí, kterým stačí dobře se najíst, vydělat peníze, zatančit si. A večer se podívat na hvězdy,

vykouřit cigaretu a v klidu zalehnout. Beze strachu, že jim na hlavu spadne bomba. A taky chtějí chodit do těch ne zrovna čistých obchodů a chtějí shánět punčocháče. Nemají váš aristokratický odpor k obchodníkům, protože k němu nevidí důvod.

Demokracie, Ernste, znamená společnost, kde se neumírá pro nějakou čest nebo vysoké ideály. Je to společnost, která si váží spokojeného života a nechává druhé, aby si ho užili také.“

„Mechanická společnost“ kousl se Jünger hněvivě do rtu. „Opravdu úžasné... to už je jen krůček k mentalitě zvířat, potom...“

„Pardon, pánové“ vkročil vrchní Kohler se vši diskrétností do vzrušeného rozhovoru. „Chápu vaše zaujetí, ale musím vás požádat, abyste se poněkud ztišili. Klid a přívětivá atmosféra je základní devizou mého podniku. Navíc to není nikterak příjemné pozorovat tak inteligentní a kultivované muže, s jakou vervou se slovně potírají.“

„Jistě“ špitl Jünger téměř provinile, „velice se omlouváme“

„Pardon“ učinil Remarque rozšafné gesto. „To je bohužel riziko našich setkání, ale už se to nebude opakovat. Alespoň dnes ne...“ dodal posléze.

„Mimochodem, ta omeleta byla výtečná. Myslím, že si dáme ještě po kmínce a skleničce vína.“

Pro ten večer byly tyto dávky alkoholu posledními. Oba literáti se zachumlali do kabátů, zvedli límce a vypluli z bezpečného přístavu vinárny Annabelle do náruče ostré zimy. Ulici nepravidelně osvětlovaly dvě řady lamp, které rozlévaly žlutooranžové světlo po sněhových závějích jako pomerančovou polevu na dort z bílé čokolády. V bílém příkrovu liduprázdné ulice nebyla ani stopa po otiscích podrážek. Chodci žádní, město spalo.

„Psí počasí“ utrousil spíše pro sebe Jünger, přičemž zdaleka nemyslel pouze povětrnostní podmínky a sních. „Máte zítra na pilno, Erichu ?“

„Ani ne“, odpověděl Remarque „jeden rozhovor s majitelem autoklubu plus nějaké ty anotace sportovních ročenek. Klidný den“

„Ráno odjíždím z Berlína“ potřásl Jünger hlavou. „Pozvání od von Stauffenbergů přišlo vhod.“

Remarque chvíli pozoroval neustále padající sněhové vločky. Proud bílé nadílky vlastně neustal po celou dobu jeho posezení s Ernstem. Erich si to uvědomil teprve teď a z neznámého důvodu se nad tím neznatelně pousmál.

„Tak se mějte, Ernste“ natáhl před sebe pravici, která byla srdečně přijata. „A opatrujte se“

„Nápodobně“ pokynul mu Jünger. „Dobrou noc.“

Vyrazili každý jiným směrem a jejich boty zanechávaly podpis v alabastrové pokrývce zasněženého chodníku. Krátce nato noční vinárna Anabelle přestala svítit do noci jako zlaté jablko a zatáhla své okenice.

Vinárník Franz Kohler si zapálil noční doutník a odměnil se stopkou šláftruňku.

Vysvětlivky

Ernst Jünger (1895 – 1998) – Německý spisovatel, filozof, publicista, přírodovědec a důstojník.

Jüngerovo myšlení výrazně ovlivnil prožitek první světové války, kterou vyzdvihoval jako útěk od moderny. Proslavil se zejména svými romány „V ocelových bouřích“ a „Dobrodružné srdce“, které, krom jiného, odrážejí jeho konzervativně nacionalistické postoje.

V meziválečném Německu patřil k výrazným postavám tzv. konzervativní revoluce, která se odmítavě stavěla jak vůči výmarské demokracii, tak vůči nacismu a komunismu.

Po převzetí moci nacisty odmítl jejich nabídku postu předsedy Německé akademie poezie. Důrazně odmítl také nátlak, který na něj byl vyvíjen, aby vstoupil do NSDAP.

Za druhé světové války sloužil jako důstojník Wehrmachtu na západní frontě.

Byl zapojen do spiknutí konzervativních důstojníků, intelektuálů a staroněmecké šlechty proti Adolfu Hitlerovi, které vyvrcholilo v létě 1944, neúspěšným atentátem ze strany plukovníka von Stauffenberga.

Když v roce 1982 přebíral Gotheho cenu za literaturu, neomarxistický filozof Theodor Adorno o něm prohlásil : „Ten zatracenej chlap žije můj sen.“

Erich Maria Remarque (1898 – 1970) – Německý spisovatel a publicista

Rovněž Remarque byl hluboce zasažen prožitkem první světové války. Narozdíl od Jüngera však zaujímal silně protiválečná (nikdy ne však pacifistická) stanoviska a o generaci mladých mužů, která prošla válkou, hovořil jako o generaci ztracené.

V meziválečné době vystřídal řadu povolání – byl automobilovým závodníkem, učitelem, obchodním zástupcem, novinářem, atp.

Kvůli své humanistické a protiválečné orientaci musel krátce po nástupu nacistů k moci v roce 1933 opustit Německo. Jeho knihy byly manifestačně páleny. Emigroval do USA a Švýcarska.

Napsal celkem patnáct románů, z nichž jedenáct se stalo celosvětově překládanými bestsellery, v USA slavila úspěch i jeho povídková kniha „Nepřítel“

Literární příběhy E.M. Remarquea se odehrávají v kulisách obou světových válek, meziválečného Německa i prostředí německé emigrace. Za nejzdařilejší bývají obvykle považovány romány „Na západní frontě klid“, „Tři kamarádi“ a „Černý obelisk“.

Zemřel ve švýcarském Locarnu, do Německa se, navzdory porážce nacismu, nikdy nevrátil.

Ernst Jünger a Erich Maria Remarque skutečně byli osobními známými.